

Kutsal Ağaçlar

Yahya AKSOY

Ağaç, toprağın derinliklerine uzanan kökleri ve yüksek göklere uzanan dallarıyla, tüm mitolojilerde ve dinsel metinlerde kullanıldığı yere ve konulara göre değişik sembolik anlamlara sahiptir.

Ağaç, en genel anlamıyla, “Gökyüzü ile yeryüzü arasında kurulan irtibatın sembolüdür. “Gök-Tanrı’nın kendi haberlerini bu ağaçlar vasıtasıyla yolladığı” ifade edilir. Büyük ozan Yunus Emre’nin dediği gibi: “Dağlar ile, taşlar ile, seherdeki kuşlar ile çağırırım Mevlâm seni...”

Efsanelerde, kutsal ağaçlardan, kutsal kuşlardan, kutsal dağlardan, kutsal sulardan, kutsal gökyüzü ve topraktan ve ölümsüz kahramanlardan hep bahsedilir.

Oğuz Kağan Destanında, “Gökten inen göğün kızı ve yerdeki bir ağaç kovuğundan çıkan, yerin kızları ile evlenmiştir.”

“Yerin ve göğün oğulları” ezoterik bir semboldür. Anadolu’da Orta Asya’dan gelen bir gelenekle asırlardır söylenen : “ Yerle gök evlidir, hiç bir

şey gizli kalmaz” sözünün içeri çok şey ifade eder. Uygur özdeyişine göre :“Gökten düştük, yerden bittik...”

Uygur Türklerinin Türeyiş Efsanesinde:” Gök yüzünden inen ışıklar, ağaç, nehir ve göl” sembolleriyile birlikte kullanılmıştır:

“Tolga ile Şelenga, birleşir dökülürmüş,/Suların kavşağında, bir ada görülürmüş./ Adanın ortasında, bir tepe göğe ermiş,/Tepenin tam üstünde, bir de kayın göğe ermiş./ Gün olmuş zaman olmuş, bir ışık peyda olmuş,/Işık gökten inince, kayın da nurla dolmuş,/Ne zaman ki, gün batar, ışık gökten inermiş,/ Kayından sesler çıkar, herkes müzik dinlermiş,/Bunu duyan Uygurlar, hep birden şaşırılmışlar,/Bu durumu görenler aklını kaçırmışlar,/On ay on gece kayın, ışık ile sarılmış./Bir gün tam şafakleyin, kayın birden yarılmış,/Beş güzel çocuk çıkmış, kayın ortasından,/Gözleri kamaştırmış, bakmışlar arkasından,/Gün olmuş zaman olmuş, hepsi kocaman olmuş,/Küçükleri “Böğü-Han”, Uygurlara Han olmuş.”

Altay Türklerinde anlatılan yaygın bir efsaneye göre : “Şamanların atası olan ulu Şaman, göğün ve yerin kızları ile evlenmiş ve onlardan Altay Şamanları türemiştir.”

Mitolojilerde efsanevi kahramanlar, kayıp olan efsane hazineleri ararken bir takım engellerle karşılaşınca efsaneler yaratırlar. “Kayıp olan bir ülkeyi ararlar ya da kaybolmuş bir sevgilinin peşine düşerler.” Bu konu Anadolu halk hikâyelerinde de kendisini gösterir.

Kutsal metinlere girmiş bulunan hurma ve zeytin ağacı önemli sembollerdir. Doğanın mucize zeytin ağacı, tarih boyunca bereketin ve estetiğin sembolü olarak sanat tarihinde yerini almıştır. Bunlar zeytin duasında yer alır.” Allah, ömrünüzü zeytin ağacı ömrü gibi uzun, zeytin gibi bereketli, zeytinyağı gibi sıhhatli yapsın.”

Kutsal ağaçların şahı kayın ağacına ve tüm doğa harikası ağaçlar selam olsun. Bunların hepsi korunsun. Doğa felaketi yangınlar ve diğer kıyımlar son bulsun...